

# TÜRKİYE'DE KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Dilek ERGÜN

Çevre ve Şehircilik Uzman Yardımcısı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü,  
Kimyasallar Yönetimi Dairesi Başkanlığı

II. Tehlikeli Kimyasalların Yönetimi Sempozyumu ve Sergisi  
12 Ocak 2012

# KİMYASALLARIN YÖNETİMİNDEN SORUMLU KURUMLAR



Kurum	Görevi
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Sanayi Kimyasalları ve Koordinasyon
Sağlık Bakanlığı	Biyosidal Ürünler ve Deterjanlar
Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	Bitki Koruma Ürünleri
Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı	Tehlikeli Malların Taşınması
Ekonomi Bakanlığı	Kimyasalların İthalatı ve İhracatı
Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	Kimyasalların Gümrük Kontrolü
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	İş Sağlığı ve Güvenliği

# MEVZUAT



- Kimyasalların Envanteri ve Kontrolü Hakkında Yönetmelik(26.12.2008/27092)
- Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik(26.12.2008/27092)
- Bazı Tehlikeli Maddelerin, Müstahzarların Ve Eşyaların Üretimine, Piyasaya Arzına Ve Kullanımına İlişkin Kısıtlamalar Hakkında Yönetmelik (26.12.2008/27092)
- Tehlikeli Maddeler ve Müstahzarlara ilişkin Güvenlik Bilgi Formlarının Hazırlanması ve Dağıtılması Hakkında Yönetmelik(26.12.2008/27092)

# KİMYASALLARIN ENVANTERİ VE KONTROLÜ HAKKINDA YÖNETMELİK



## 1. YÖNETMELİĞİN AMACI



- ulusal envanterimizi oluşturmak  
(≥1 ton/yıl üretilen/ithal edilen kimyasallar)

*İnsan sağlığı ve Çevre*

**Kapsam Dışı:**

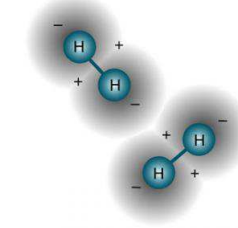
- Transit geçişteki maddeler
- Askeri amaçlı üretilen veya ithal edilen maddeler

## 2. MUAFIYET LİSTESİ (EK-1)

- Kimyasal değişikliğe uğramamış, **doğada doğal olarak bulunan maddeler** (mineraller, cevherler, cevher özütleri, doğal gaz,LPG, ham petrol, kömür)

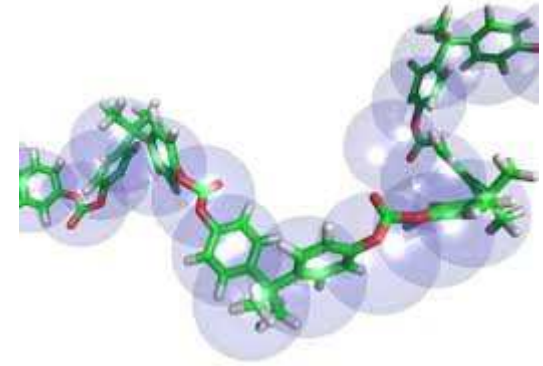


- Tehlikeleri ve riskleri bilinmekte olan **temel doğal kimyasal maddeler** (hidrojen, oksijen, soy gazlar...)



-**Polimerler**

-Ek-1de EC ve CAS no verilen ve **özellikleri çok iyi bilinen 75 madde**



### 3.ENVANTERE GİRİLMESİ GEREKEN BİLGİLER




- Maddenin adı, EC numarası ve CAS numarası,
- Üretilen veya ithal edilen maddenin miktarı,
- Tehlike sembolü, risk ibareleri ve güvenlik ibareleri de dahil olmak üzere, sınıflandırılması,
- Öngörülen kullanım alanları,
- Fiziko-kimyasal özellikleri,
- Çevresel ortamlar arasındaki hareketi ve davranışı
- Ekotoksisitesi,
- Akut ve kronik toksisitesi hakkında veriler,
- Kanserojenik, mutajenik ve/veya üreme sistemine toksisitesi(CMR)
- Risk değerlendirmesinde kullanılacak diğer veriler

≥ 1t  
<1000t  
EK-III

≥ 1000 t  
Ek-II

# 4. YÖNETMELİK UYGULAMALARI/VERİ SUNMA / KULLANICI GİRİŞ EKRANI

T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı  
Yazılım Portalı | Firma Bilgi Sistemi

 Kullanıcı Giriş  Program Kaydı Başlangıç  Şifremi Unuttum

Kullanıcı adı:

Parola:

Beni Hatırla

<http://cevre.cob.gov.tr>

## 5. ENVANTER MEVCUT SONUÇLAR (31 Mart 2011'e kadar)

Envantere 1200 üretici , 1500 ithalatçı ve 81 temsilci tarafından (5000 ithalatçı adına) 10000 madde girişi yapılmıştır.

Tonaj Aralığı	Madde Sayısı
1-10 ton	750
10-100 ton	950
100-1000 ton	700
> 1000 ton	600
<b>Toplam</b>	<b>3000</b>
<u>farklı madde</u>	



➔ Yüksek Hacim

<http://www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr>



# TEHLİKELİ MADDELERİN VE MÜSTAHZARLARIN SINIFLANDIRILMASI, AMBALAJLANMASI VE ETİKETLENMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK



## 1. YÖNETMELİĞİN AMACI

Piyasaya arz edilen tehlikeli madde ve müstahzarların,

- sınıflandırılmasına
- etiketlenmesine ve
- ambalajlanmasına

ilişkin idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.



*İnsan sağlığı ve Çevre*

## 2. KAPSAM DIŞI

- Tıbbi ürünler
- Kozmetik ürünler
- Atık niteliğindeki madde karışımları;
- Gıda maddeleri
- Hayvan yemleri
- Radyoaktif maddeler ve radyoaktif madde içeren müstahzarlar
- İnvaziv veya insan vücudu ile doğrudan fiziksel temasla kullanılan tıbbi cihazlar
- Harp levazımatı ve askeri amaçla kullanılan patlayıcılar
- Patlama ya da piroteknik etki yoluyla fiili etki yaratmak üzere piyasaya arz edilen sivil amaçlı patlayıcıların ambalajlanması ve etiketlenmesi
- Demiryolu, karayolu, deniz yolu, içsu yolu veya havayoluyla taşınması
- Herhangi bir işleme veya sürece girmemesi koşuluyla transit geçişteki gümrük denetimine tabi maddeler ve müstahzarlar



### 3. ÜRETİCİLERİN VE İTHALATÇILARIN YÜKÜMLÜLÜKLERİ

- ❑ Gerekebilecek testleri yapmak veya yaptırmak
- ❑ Sınıflandırılması, etiketlenmesi ve ambalajlanmasını sağlamak
- ❑ İstenen bilgileri vermek
- ❑ Geçici Etiketleme hükümlerini uygulamak

#### Özel yükümlülük

sağlık üzerine etkileri ve fiziko-kimyasal özellikleri nedeniyle **tehlikeli olarak belirlenen müstahzarları** piyasaya arz eden *üretici ve ithalatçılar*

Kimyasal Bileşim  
ve  
Tehlike özelliklerini



# BAZI TEHLİKELİ MADDELERİN, MÜSTAHZARLARIN VE EŞYALARIN ÜRETİMİNE, PİYASAYA ARZINA VE KULLANIMINA İLİŞKİN KISITLAMALAR HAKKINDA YÖNETMELİK



## 1. YÖNETMELİĞİN AMACI

Bazı Tehlikeli maddelerin veya madde gruplarının

- kendi başına üretimi ve kullanımı,
- müstahzar içerisinde veya eşyada kullanımı
- bunların piyasaya arzına

ilişkin idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.

*İnsan sağlığı ve Çevre*

## 2.KISITLAMAYA TABİ MADDE VE MADDE GRUPLARI / KULLANIM ŞARTLARI (EK-1)

- Asbest lifleri
- Poliklorlu terfeniller (PCTler)
- Poliklorlu bifeniller
- Polibromlu bifeniller (PBBler)
- Tris (2,3 dibromopropil) fosfat
- Tris (aziridinil) fosfinoksit



kendi başına, müstahzar içerisinde veya eşyalarda kullanılamaz, piyasaya arz edilemez.

- Azoboyalar
- Azorenlendiriciler
- Fitalatlar



Madde ve madde grubu sayısı 9'a yükselmiştir (20.03.2011)

**Bilimsel Amaçlı Kullanım**



**İzne tabi**

# TEHLİKELİ MADDE VE MÜSTAHZARLARA İLİŞKİN GÜVENLİK BİLGİ FORMLARININ HAZIRLANMASI VE DAĞITILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

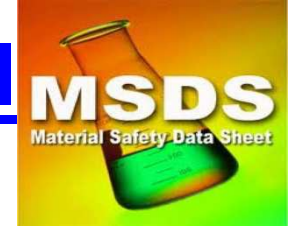


## 1. YÖNETMELİĞİN AMACI

Güvenlik bilgi formlarının hazırlanması ve dağıtılmasına ilişkin idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.

*İnsan sağlığı ve Çevre*

## 2. FORMUN HAZIRLANMASI ESASLARI



Üretici, ithalatçı veya dağıtıcı bu tehlikeli madde veya müstahzarın profesyonel kullanıcılarına güvenlik bilgi formu sağlar;

- ✓ Ücretsizdir
- ✓ Türkçe'dir
- ✓ Elektronik ortamda ve yazılı metin halinde iletilir
- ✓ Belgelendirilmiş kişilerce hazırlanır
- ✓ Bir kopyası ilgili kuruluşa, elektronik bir kopyası da Çevre ve Şehircilik Bakanlığına iletilir

# I. BÖLÜM

## GÜVENLİK BİLGİ FORMU

(26 Aralık 2008 tarihinde yayımlanan “Güvenlik Bilgi Formlarının Hazırlanması ve Dağıtılması Hakkında Yönetmelik”e göre hazırlanmıştır.)

Madde / müstahzar Adı:

Hazırlama Tarihi :  
Yeni Düzenleme Tarihi :  
Kaçınıcı Düzenleme Olduğu :

Form No: 1

Sayfa No: 1/X



## II. Bölüm

1. Madde/Müstahzar ve Şirket/İş Sahibinin Tanıtımı
2. Bileşimi/İçeriği Hakkında Bilgi
3. Tehlikelerin Tanıtımı
4. İlk Yardım Tedbirleri
5. Yangınla Mücadele Tedbirleri
6. Kaza Sonucu Yayılmaya Karşı Tedbirler
7. Elleçleme ve Depolama
8. Maruziyet Kontrolleri/Kişisel Korunma
9. Fiziksel ve Kimyasal Özellikler
10. Kararlılık ve Tepkime
11. Toksikolojik Bilgi
12. Ekolojik Bilgi
13. Bertaraf Bilgileri
14. Taşımacılık Bilgileri
15. Mevzuat Bilgileri
16. Diğer Bilgiler

# AB UYUM ÇALIŞMALARI





# CLP Projesi



- CLP Tüzüğü; BM'in kimyasalların sınıflandırılması ve etiketlenmesinin küresel uyumlaştırılması sistemine göre hazırlanmıştır.
- Tüzük 31.12.2008 tarihinde yayınlanarak, 20.01.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

**AB'nin SEI fonundan finanse edilen proje 13 Ocak 2011'de başlamış ve 17 Mayıs 2011'de tamamlanmıştır.**

- **Proje ile hazırlanan belgeler:**
  - CLP'yi uyumlaştıran yönetmelik taslağı ve Tüzüğün uygulanmasına yönelik rehber dokümanlar hazırlandı.
  - Strateji ve uygulama planı hazırlandı.
  - İlgili kurumlar ve sanayiciler için iki eğitim programı gerçekleştirildi.
  - CLP Ulusal Yardım Masası kuruldu.

# REACH KİMYASALLAR PROJESİ

## (12 Aralık 2011/24 Ay)



- İhtiyaç duyulan kapasite belirlenecek,
- Kayıt sistemi ve envanter sistemi geliştirilecek,
- REACH tüzüğüne ilişkin taslak mevzuat ve tüzüğün uygulanmasına yönelik rehber dokümanlar hazırlanacak,
- REACH sisteminde yer alan konulara ilişkin eğitim programları hazırlanacak ve bilgilendirme seminerleri düzenlenecek,
- REACH Ulusal Yardım Masası kurulacak,
- REACH tüzüğünün Türkiye’de uygulanmasına yönelik etki analizi yapılacaktır.

# REACH KAPSAMINDA YAPTIĞIMIZ ÇALIŞMALAR

- [“www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr”](http://www.kimyasallar.cevreorman.gov.tr) web sitesinde

## REACH Bilgi Sistemi (RBS)

- AKA basın duyuruları
- AKA komitelerine ilişkin bilgiler
- AKA'nın yayınladığı ve Bakanlığımızın tercüme ettiği bazı önemli rehberler ve broşürler

- Bilgilendirme Seminerleri
- Bakanlığımız koordinasyonunda, Yetkili Merciler Toplantıları ertesinde ve özel ihtiyaçlar doğrultusunda toplanan **“REACH Danışma Grubu”**
- REACH ve CLP Tüzükleri Hakkında Kimya Sanayinin Farkındalığının arttırılması ve Bölgesel Sanayi Yardım Masalarının Kurulması Projesi gerçekleştirilmiştir (Marta Projesi--Ekon. Bak.)

# POPS TÜZÜĞÜNÜN UYGULANMASINA YÖNELİK IPA-2010 PROJESİ



- Amaç;
  - Tüzüğün Türkiye’de uygulanması için kapasite geliştirmek ve güçlendirmek
- IPA 2010 yılına sunuldu ve kabul edildi.
  - Bütçe 1 Milyon Avro
- Proje bitiminde;
  - Ulusal Uygulama Planı Tüzük kapsamında revize edilecek
  - Eğitim programları düzenlenecek
  - Düzenleyici ve sektörel etki analizleri hazırlanacak.
  - Halkın bilinçlendirilmesi için web sayfası ve gerekli broşür/dokümanlar hazırlanacaktır.

# TEHLİKELİ KİMYASALLARIN İTHALATI VE İHRACATINA İLİŞKİN AB TÜZÜĞÜ'NÜN UYUMLAŞTIRILMASI VE UYGULANMASI PROJESİ



- Amaç;
  - 689/2008/EC sayılı Tüzüğün Uygulanması,
  - Tehlikeli Kimyasallara ilişkin etkin bir ihracat mekanizmasının oluşturulması,
  - Tehlikeli kimyasalların gümrüklerdeki etkin kontrolünün sağlanması,
- Bütçe → 1 Milyon Avro
- Faydalanıcılar → ÇŞB, SB, GTHB, GTB, EB
- IPA 2011 Programına sunuldu.
- 2013 yılı içinde başlaması öngörülmektedir.
- Söz konusu Tüzüğün 2015 yılı sonunda uygulanması öngörülmektedir.

# ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR



## 1. Bazı Zararlı Kimyasallar ile Pestisitlerin Uluslararası Ticaretinde Uygulanacak Ön Bildirimli Kabul (PIC) Sistemine İlişkin Rotterdam Sözleşmesi

- 10 Eylül 1998 tarihinde imzalanmıştır
- Odak noktası - Kimyasallar Yönetimi Dairesi Başkanlığı
- 2012 sonunda taraf olunması öngörülmektedir
- Sözleşme kapsamındaki kimyasal madde gruplarına ilişkin, kimyasalların ihracatından önce karşı tarafa ön bildirim yapılacaktır.
- İlgili AB Tüzüğü uygulamaları çerçevesinde AB Katılım Öncesi Yardım Aracı-IPA 2012 yılı programlamasına sunulan proje teklifi kabul edilmiştir.



# ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR



## 2. Kalıcı Organik Kirlenici Kimyasalların (POPs) Çevresel Açıdan Etkin Yönetimi Üzerine Stockholm Sözleşmesi

- 22 Mayıs 2001 tarihinde imzalanmıştır.
- 12 Ocak 2010 tarihinde resmen taraf olunmuştur.
- Odak noktası - Kimyasallar Yönetimi Dairesi Başkanlığıdır
- GEF destekli “Öncelikli Faaliyetlerin Tespiti” Projesi - “Ulusal Uygulama Planı” hazırlanmıştır.



+ 9 adet kimyasal (26/08/2009)

- “Stokholm Sözleşmesi Ulusal Uygulama Planının Güncellenmesi Projesi” GEF Sekreteryası’na sunulmuştur. 2012 yılı içerisinde çalışmalara başlanacaktır.

# ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR



- PIC ve POPs Sözleşmeleri Taraflar Konferansı
- PIC ve POPs Gözden Geçirme Komitesi Toplantısı
- İthalat İhracat Tüzüğü Yetkili Makamlar Toplantısı
- REACH Yetkili Merciler Toplantıları  
(2009'dan itibaren CARACAL (REACH ve CLP Yetkili Merciler Toplantıları))
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) Çevre Sağlığı ve Güvenliği Programı; Kimyasallar Komitesi çalışmaları



# SONUÇ

- AB'ye uyum çalışmaları kapsamında ve ulusal ihtiyaçlar doğrultusunda yeni yönetmelikler hazırlamıştır.
- Yönetmelikler ile kimyasalların risklerinin azaltılmasına ilişkin tedbirler alınmış ve uygulamaya yönelik yeni sistemler kurulmuştur.
- Yasal mevzuatın uygulanması sürecinde, etkin yönetime ilişkin daha kesin sonuçların ve ihtiyaçların da ortaya çıkabileceği öngörülmektedir.
- AB'nin REACH ve CLP Tüzüklerinin Türk Mevzuatına aktarımı ile ilerlemeler kaydedilmeye devam edilmiş olacaktır.



# TEŞEKKÜRLER...

[dilek.ergun@cevresehircilik.gov.tr](mailto:dilek.ergun@cevresehircilik.gov.tr)

Tel : 0312 207 53 94